

Udskriftsdato: 9. januar 2026

VEJ nr 9606 af 10/07/2025 (Gældende)

Vejledning om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise

Ministerium: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Journalnummer: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri,
Fødevarestyrelsen, j.nr. 2025-107623

Vejledning om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise

Vejledning til bekendtgørelse nr. 523 af 22. maj 2025 om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise

Indholdsfortegnelse:

1. Hvad handler vejledningen om
2. Definitioner
3. Kritisk resistent salmonella
 - 3.1 Undtagelse for resistens over for colistin i salmonellatyper tilhørende serogruppe 9
4. Underretningspligt
5. Smitteopsporing ved fund af kritisk resistent salmonella i en besætning
 - 5.1 Undtagelse fra at udfylde den digitale smitteopsporingsblanket
6. Gødning fra besætninger med kritisk resistent salmonella
7. Fritestning for kritisk resistent salmonella
8. Smitteopsporing ved fund af kritisk resistent salmonella i slagtekroppe, kød eller kødprodukter
9. Bortfald

1. Hvad handler vejledningen om

Denne vejledning handler om reglerne for opfølgning ved fund af kritisk resistent salmonella i fjerkræ, kvæg og grise. Reglerne kan findes i bekendtgørelse nr. 523 af 22. maj 2025 om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, og gælder prøver som er udtaget i henhold til:

- Bekendtgørelse om bekæmpelse af salmonella i konsumægsproducerende høns og opdræt hertil
- Bekendtgørelse om bekæmpelse af salmonella i rugeægsproducerende høns og kalkuner samt opdræt hertil
- Bekendtgørelse om forholdsregler vedrørende salmonellose hos fjerkræ, kontrol af salmonella i slagtefjerkræ og fjerkrækød samt kontrol af campylobacter i slagtekyllinger og kyllingekød
- Bekendtgørelse om salmonella hos kvæg og visse andre husdyr
- Bekendtgørelse om overvågning og kontrol for salmonella i grisekød samt bekæmpelse af salmonellose hos grise

Vejledningen beskriver:

- Hvad kritisk resistent salmonella er
- Opfølgning ved fund af kritisk resistent salmonella i besætninger
- Håndtering af gødning og gylle fra besætninger med kritisk resistent salmonella

- Fritestning af besætninger som er positive for kritisk resistent salmonella
- Opfølgning ved fund af kritisk resistent salmonella på slagterier

Vejledningen henvender sig til besætningsansvarlige, dyrlæger, slagterier, Fødevarestyrelsens veterinær- og fødevareenheder og kødkontrollen.

2. Definitioner

Kvægbedrift: En eller flere kvægbesætninger, der kan være placeret på en eller flere ejendomme, og som har samme ejer. Kødkvægsejendomme omfattes ikke af bedriften.

Officielt laboratorium: Et laboratorium, der er udpeget af Fødevarestyrelsen som et officielt laboratorium i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625 af 15. marts 2017.

Salmonella Dublin Niveau 1: Tildeles en besætning, der anses som værende fri for Salmonella Dublin. Ejendomme med besætninger af kvæg placeres i Salmonella Dublin-niveau 1 eller 2 på baggrund af resultater fra overvågningen af antistoffer mod Salmonella Dublin samt andre forhold såsom kontakt med smittede besætninger eller fund af Salmonella Dublin bakterier i materiale fra besætningen.

Serotypes: Bestemmelse af salmonellabakteriens serotype.

3. Kritisk resistent salmonella

En salmonellabakterie betegnes som kritisk resistent, hvis en undersøgelse har vist, at bakterien er resistent overfor et eller flere af følgende antibiotika:

- fluorokinoloner og andre kinoloner (ciprofloxacin og/eller nalidixinsyre i testpanelet),
- 3. eller 4. generations cephalosporiner (ceftiofur og/eller cefotaxime i testpanelet),
- carbapenemer (meropenem i testpanelet) og/eller
- colistin (se dog punkt 3.1 for uddybning).

Disse antibiotika er kritisk vigtige i behandlingen af mennesker. De er valgt på baggrund af WHO's anbefalinger for de vigtigste typer af antibiotika, som kun bør bruges til mennesker, for at bevare behandlingsmuligheder og mindske risiko for resistensudvikling. Der er derfor særlige krav ved fund af resistens mod disse typer antibiotika i overvågningen.

Resultatet kommer på en analyseattest fra laboratoriet. Hvis laboratorieundersøgelsen viser resistente salmonella, vil det fremgå af analyseresultatet. Et "R" på analyseattesten betyder resistent, mens "S" betyder sensitiv/følsom, dvs. ikke resistent. Hvis resistensen omfatter én af de ovenfor nævnte antibiotikatyper, vil der på analyseattesten stå en bemærkning om fund af kritisk resistente salmonella.

3.1. Undtagelse for resistens over for colistin i salmonellatyper tilhørende serogruppe 9

Fund af resistens over for lægemidlet colistin i de salmonellatyper, der tilhører serogruppe 9, er undtaget fra kravene om opfølgning. En fuld oversigt over salmonellaserotyper, som tilhører serogruppe 9, kan findes på side 32-34 i Kaufmann-White-Le Minor skemaet.

Det skyldes, at disse salmonellatyper naturligt har en lettere forhøjet modstandsevne overfor colistin end andre salmonellatyper uden forekomst af resistensmekanismer. Fødevarestyrelsen overvåger løbende, at der fortsat er fravær af resistensmekanismer i salmonellatyper tilhørende serogruppe 9.

Der skal stadig følges op overfor colistinresistens i andre salmonellatyper, ligesom der skal følges op over for andre former for kritisk resistens i salmonella fra serogruppe 9.

4. Underretningspligt

Den besætningsansvarlige skal underrette alle aftagere af hhv. sit kvæg, sine fjerkræ eller sine grise om fund af kritisk resistens. Meddelelsespligten er kun fremadrettet og gælder fra det tidspunkt, hvor den besætningsansvarlige har fået besked om kritisk resistens.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 11

5. Smitteopsporing ved fund af kritisk resistent salmonella i en besætning

Hvis der er påvist kritisk resistent salmonella ved undersøgelse af materiale fra en besætning, skal den besætningsansvarlige sørge for at gennemføre en smitteopsporing og kortlægge besætningens medicinforbrug.

Den besætningsansvarlige, skal senest to måneder efter tidspunktet for påvisningen sikre, at smitteopsporingen indberettes til Fødevarestyrelsen ved udfyldelse af den digitale blanket ”Fund af kritisk resistent salmonella i besætning eller på slagteri” på: www.virk.dk.

Når du skal udfylde blanketten på virk.dk skal du bruge følgende:

- MitID
- Fuldmagt, hvis du ikke er besætningsansvarlig eller ikke har stillingsfuldmagt
- Besætnings- og CHR-nummer
- Leverandøroplysninger
- Laboratoriesvaret om den resistente salmonella
- Oplysninger om antibiotikaforbruget på besætningen

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 10

5.1 Undtagelse fra at udfylde den digitale smitteopsporingsblanket

Hvis man er fritaget for tilslutning til Offentlig Digital Post, kan smitteopsporingen sendes til:

”email@fvst.dk”.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 12, stk. 2

Smitteopsporingen og kortlægningen af medicinforbruget skal som minimum beskrive:

- medicinforbrug i besætningen inden for de seneste ni måneder,
- oplysninger om, hvem besætningen har indkøbt dyr fra samt, for grise- og kvægbesætninger, hvor ofte og hvor mange, og
- andre forhold, som har kunnet føre til introduktion af resistens i besætningen (fx overslæb af smitte fra andre besætninger, personer eller maskinfællesskab med andre besætninger).

Det er den besætningsansvarlige, som skal udarbejde smitteopsporingen, og bør gøre det i samarbejde med den praktiserende dyrlæge eller anden kompetent rådgiver.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 4, stk. 1 nr. 1 og § 6, stk. 1 nr. 1

Hvis der er konstateret kritisk resistent salmonella i en kvægbesætning, der indgår i en kvægbedrift med flere besætninger, skal smitteopsporingen omfatte alle besætninger i bedriften.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 6, stk. 2

6. Gødning fra besætninger med kritisk resistent salmonella

Flydende og fast gødning fra besætninger indeholder bakterier, der kan være resistente. Derfor må man ikke bruge gødning fra besætninger, som er konstateret smittet med kritisk resistente salmonellabakterier, til at gøde spiseklar frugt og grøntsager eller til græsningsarealer i den periode, hvor græsset bliver benyttet til frisk udfodring og græsning. Det er for at undgå, at de resistente bakterier spredes til mennesker eller andre dyr.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 4, stk. 1 nr. 2 og § 6, stk. 1 nr. 2

7. Fritestning for kritisk resistent salmonella

Når der er fundet kritisk resistente bakterier i materiale fra en besætning, er besætningen positiv, indtil den er fritestet for kritisk resistens. Der er ikke krav om fritestning. Det er op til den besætningsansvarlige, om vedkommende ønsker at teste besætningen fri.

En kvægbesætning kan erklæres fri for kritisk resistent salmonella på følgende måder:

Såfremt det drejer sig om kritisk resistent Salmonella Dublin, kan besætningen erklæres fri for kritisk resistens, når besætningen er placeret i Salmonella Dublin niveau 1. Det sker efter reglerne i Kvægbe- kendtgørelsen.

For andre kritisk resistente salmonellatyper kan kvægbesætningen erklæres fri:

- Når der ikke findes kritisk resistente salmonellabakterier ved prøveudtagning beskrevet i bilag 1 til resistensbekendtgørelsen, eller når
- Besætningen er slagtet eller slået ned, og rengøring samt desinfektion af stalde og inventar er godkendt af Fødevarestyrelsen.

En grisebesætning kan erklæres fri for kritisk resistent salmonella, når:

- der er foretaget to kortlægninger af besætningen, i medfør af reglerne i § 8 og bilag 2 i bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, med mindst 45 dages mellemrum, som begge viser et negativt resultat for kritisk resistent salmonella, eller
- besætningen er slagtet eller slået ned, og Fødevarestyrelsen har godkendt rengøring samt desinfektion af stalde og inventar.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 7 og § 8

Med kortlægning menes, at man udtager et repræsentativt antal gødningsprøver for kvæg eller stibundsprøver for grise i besætningen. Prøverne skal undersøges for salmonella, og alle salmonellaisolater skal serotypes og resistensbestemmes på et officielt udpeget laboratorium. Der er en liste over disse laboratorier på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 8.

En fjerkræflok kan erklæres fri for kritisk resistent salmonella, når

- flokken i det smittede hus er slagtet eller aflivet og enten destrueret eller anvendt på en anden måde, som ikke udgør en smitterisiko, og
- rengøring og desinfektion af det smittede hus er godkendt af Fødevarestyrelsen.
- Flokken er fundet fri for salmonella efter mistanke med salmonella af anden type. Dette er beskrevet i reglerne for salmonella i fjerkræ.

Man kan ikke friteste sit fjerkræ for kritisk resistent salmonella.

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 5

8. Smitteopsporing ved fund af kritisk resistent salmonella i slagtekroppe, kød eller kødprodukter

Hvis et slagteri finder kritisk resistent salmonella på slagtekroppe, herunder i halsskind af kyllinger, skal slagteriet gennemføre en smitteopsporing for at identificere oprindelsesbesætningerne.

Ved positive fund fra slagtekroppe skal besætningen identificeres. Hvis der er tale om en samleprøve, skal de besætninger, hvorfra der er taget prøver, så vidt muligt identificeres.

Der stilles ikke krav om opfølgning i oprindelsesbesætningen, og der er heller ikke krav om tilbagetrækning af kød alene på baggrund af fund af kritisk resistens. Det kan nemlig ikke med sikkerhed vides, om

fundet stammer fra oprindelsesbesætningerne eller om det skyldes kontaminering under transport eller på slagteriet. Oplysningerne skal bidrage med kendskab til omfanget af disse resistenstyper i husdyrproduktionen.

Slagteriet skal indsende en redegørelse for smitteopsporing til Fødevarestyrelsen indenfor to måneder efter beskeden om, at der er fundet kritisk resistent salmonella, ved at udfylde den digitale blanket ”Fund af kritisk resistent salmonella i besætning eller på slagteri” på www.virk.dk

Når du skal udfylde blanketten på virk.dk skal du bruge følgende:

- MitID
- Slagteriets autorisationsnummer
- Leverandøroplysninger
- Laboratoriesvar om den resistente salmonella

Bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise, § 9 og § 10

9. Bortfald

Vejledning nr. 9098 af 22. februar 2024 til bekendtgørelse om kritisk resistent salmonella hos fjerkræ, kvæg og grise bortfalder.

Fødevarestyrelsen, den 10. juli 2025

SØRINE QUADE MØLLER

/ Kiki Catrine Hallind Paulsen